

NAŠE KŘÍŽOVKA

Jakub Kryštof (Jacob Cristoph) Rad (1799–1871), německy hovořící Rakušan narozený ve Švýcarsku, strávil v Dačicích, kde zahájil výrobu kostkového cukru a kde se narodily i jeho děti, šest a půl roku (1840–1846). Neodešel ze zdejší – již krachující – rafinerie v dobrém. Přesídlil do Vídně a působil ve státních službách, mj. měl v Terstu uvést do provozu zařízení ve zcela odlišném oboru (*tajenka*). K výrobě cukru se však v roce 1853 vrátil, působil postupně v cukrovaru Brno–Královo Pole, Zbraslav a Líbeznice. V roce 1863 se stal generálním tajemníkem Spolku výrobců řepného cukru ve Vídni.

Pomůcky: BTO, vari, kohout, boy	Vzpříme- nost	1. DÍL TAJENKY	Neodborník	Komise národního pojištění (zkr.)	Autonomní oblast (zkr.)		Dámský plášť	Útočit	54 (římsky)
Zarolované maso						Povel ke střelbě Telefonicky kontaktovaná			
Ovládnouti									
Žert					Jméno nor- ských králů Druhá tráva				
Slovensky „nikdo“				Domácky Oldřich Téměř					Bicykl
SPZ Olomouce			Slovensky „statek“ Hájové byliny						
Patřící žábě									
Vlastní družstvu						Značka hliníku Hromobití			
	Bota	Papoušek Chodit s po- mlázkou				Hmotnost s obalem (zkr.) Kohout (nářeč.)			
Otvor ve zdi					SPZ Kolína Varování			2. DÍL TAJENKY	Učiniti barevným
Anglicky „chlapeček“			Citová vazba Bývalá španělská měna						
SPZ Ústí nad Labem			Smuteční obřad Bída						
Jiho- americký stát									
	Dusání Jm. hereč. Medřické						Název poloměru Dezinfekční prostředek		
Traktor s radlicí						Stojanovo gymn. Vele- hrad (zkr.) Plť			
Starší značka čepelek					Černobílý lemur Značka koňské síly				
Prodlu- žovat									
Čistící prášek				Profesio- nální					

Tajenka z minulého čísla: STAVBA ROKU.

Jakub Kryštof Rad (olej J. Heyera, 1841)

180. NAROZENINY KOSTKY CUKRU

Privilegium k výrobě kostkového cukru získal Jakub Kryštof Rad od dvorské komory ve Vídni 23. ledna 1843. V listopadu téhož roku pak začal v dačické rafinerii vyrábět cukr v kostkách pro uvedení na trh. Daný rok lze tedy považovat za rok vzniku kostkového cukru, i když první pokusy s jeho výrobou podnikl Rad již v roce 1841. Následně, 9. dubna 1944 obdržel patent na svůj vynález pro celou habsburskou monarchii. Kostkový cukr vyráběný v Dačicích byl prodáván pod názvem čajový cukr nebo vídeňský kostkový cukr, kostky byly lisovány ve dvou velikostech, a to 1/2 a 3/5 coulu, první od roku 1843, druhá o půl roku později. Balíček obsahující 250 menších, nebo 64 větších kostek cukru vážil jednu libru (0,56 kg) a prodával se za 50 krejcarů (denní mzda dělníka v dačické rafinerii činila 30 krejcarů).

